

(автори: Старчик Т.В., Полякова Н.М., Шамро Л.Л.). Завдяки такому підходу учні із задоволенням працюють з такою складною формою роботи, як диктант.

Використані джерела

1. Старчик Т.В. Сольфеджіо: диктанти та слуховий аналіз перша та друга частини / Т.В. Старчик, Н.М. Полякова, Л.Л. Шамро. – Підготовлено до друку.

Степанова Людмила Павлівна

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗРАЗКАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ ДМШ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується актуалізацією ролі мистецтва у процесі становлення духовної особистості, що виявляється в орієнтації на духовні цінності, відродження культурних традицій, формування творчої особистості на зразках національної культурної спадщини.

У класі сольного співу початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу проблема творчого розвитку особистості вирішується через формування музичної культури учнів, що поєднує і гармонічне (естетичне) почуття, і розум.

Завдання педагога – навчити такому спілкуванню з музикою, при якому уможлиблюється засвоєння і відповідне відтворення закладених у музичних образах думок і почуттів, що приносять естетичну насолоду. До такого спілкування потрібно готувати з дитинства.

На початковому етапі навчання у класі сольного співу для успішного вирішення означеної проблеми видається важливим дотримання певних умов: вибору навчального репертуару на українському національному матеріалі; застосування співу без супроводу, характерного для народних пісень; включення у навчальний процес поліфонічних творів вже з першого року навчання; створення атмосфери творчої активності, невимушеності і підтримки творчих досягнень учнів.

Опора на музичний фольклор, який традиційно застосовується у музичній педагогіці, має виняткове значення для музично-творчої діяльності дітей. На початковому етапі роботи з дітьми у класі сольного співу народнопісенний репертуар набуває особливого значення, оскільки передбачає виконання без супроводу (на цьому етапі навчання гармонічний слух ще не розвинений, і опора тільки на гармонію неможлива). Навички співу без супроводу потрібні у всій подальшій роботі з розвитку вокального слуху та вокальних навичок дітей (у процесі виконан-

ня пісень з акомпанементом – як у гомофонно-гармонічному, так і у поліфонічному викладі). Спів без супроводу, притаманний народному виконанню, сприяє формуванню навичок слухового контролю та вокальних умінь, що здатні забезпечити слухове орієнтування у творах поліфонічного складу, формування навичок горизонтального слухання і розшарування слухом фактури. До того ж, українська народна пісня має структурно-стилістичні ознаки та особливості поліфонічного викладу, доцільні для її використання в якості навчального репертуару у вокальному ансамблі.

Український фольклор виступає водночас засобом розвитку поліфонічного слуху учнів, універсальним матеріалом для формування поліфонічного мислення та художньо-образного мислення взагалі, що важливо для повного розкриття художнього образу в музичних творах з акомпанементом, відчуття взаємодії вокальної партії та супроводу.

Обираючи пісні з супроводом для учнів 6-9 років, варто враховувати психологічні особливості їх музичного сприйняття. У цьому віці дітям більше подобається дисонуючий супровід до пісні, що обумовлюється їхнім конкретним, наглядно-образним характером мислення. Варто запропонувати дітям для розучування зразки творів, де вокальна партія і акомпанемент являють собою два яскравих самостійних плани (наприклад, українські народні пісні для дітей у обробці Л. Ревуцького із збірки "Сонечко" з контрастним супроводом). Зауважимо, що ці пісні будуть корисними для учнів будь-якого віку і можуть бути рекомендовані в якості початкового навчального репертуару для усіх початківців.

Знайомлячись з поліфонічними зразками на національному матеріалі, учні свідомо й зацікавлено сприймають музичну культуру інших народів, більш складні класичні поліфонічні твори у процесі подальшого навчання.

Варто також зазначити, що активізація процесу постановки голосу можлива лише завдяки зацікавленості, як одного з головних стимулів розвитку будь-яких здібностей. Атмосфера відкритості до творчих пошуків та спроб може бути створена лише у безпосередньому зв'язку з внутрішнім станом дітей, коли вони виражають свою радість та захоплення процесом.

Одним із оптимальних шляхів вирішення проблеми творчого розвитку особистості є запровадження методик, заснованих на об'єднанні декількох мистецьких складових. У зв'язку з цим великого значення набуває пошук відповідних методів і форм роботи з дітьми.

Щодо форм роботи з учнями початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, бажану атмосферу відкритості до творчих пошуків на шляху пізнання української культури створюють художньо-

творчі ресурси театралізованого музикування, а саме постановки дитячих опер (зокрема, М. Лисенка, що становлять дорогоцінну спадщину в жанрі оперної музики для дітей). Композитор створив дитячі опери на фольклорному матеріалі (українські казки та обряди), враховуючи високу пізнавальну та естетичну цінність народного мистецтва.

У процесі підготовки опери-казки в першу чергу вирішуються завдання вокального оволодіння дітьми партій, які в операх М. Лисенка містять певні інтонаційні, теситурні та ритмічні складності. Разом з тим, прагнення дітей у процесі підготовки спектаклю до яскравої образно-емоційної характеристики персонажів відкриває для них світ оперного мистецтва, в якому достатньо місця для творчості, захоплення сценічним дійством, радості занурення в музику.

Отже, ефективність формування творчої особистості на зразках національної культурної спадщини у класі сольного співу початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу обумовлюють: вибір навчального репертуару на українському національному матеріалі; застосування співу без супроводу, характерного для народних пісень; включення у навчальний процес поліфонічних творів вже з першого року навчання; створення атмосфери творчої активності, невимушеності і підтримки творчих досягнень учнів. Серед дієвих форм роботи у цьому напрямку рекомендуємо форми театралізованого музикування, а саме постановки дитячих опер українських композиторів, створених спеціально для дитячого виконання (М. Лисенка, К. Стеценка, А. Філіпенка, М. Завалішиної та ін).

Використані джерела

1. Карпенко Є. Дитяча опера як засіб естетичного виховання / Є. Карпенко, Н. Карпенко // Мистецтво та освіта. – 2007. – № 4. – С. 40-44.
2. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навч. посібник / О.П. Рудницька. – К. : ЕксОб, 2000. – 208 с.
3. Садовенко С.М. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору : навч.-метод. посібник / С.М. Садовенко. – К. : Шкільний світ, 2008. – 128 с.
4. Степанова Л. Розвиток поліфонічного слуху в молодших школярів засобами українського фольклору / Л. Степанова // Мистецтво та освіта. – 2009. – № 2. – С. 17–21.

Ткаченко Ірина Євгеніївна

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО В ДМШ ТА ШКОЛАХ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ (ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАОЧНОГО ПОСІБНИКА "РОБОЧИЙ ЗОШИТ З СОЛЬФЕДЖІО", 8 КЛАС)

Існує декілька різновидів "Робочого зошита з сольфеджіо" для ДМШ різних авторів. Найбільш відомими є посібники О. Афоніної,